

4. Про внесення змін і доповнень до Закону УРСР "Про бюджетну систему України": Закон України від 29.06.95 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 26. – Ст. 195.
5. Про державну контрольно-ревізійну службу: Закон України від 26.01.03 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – Ст. 110.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 27.05.97 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступними змінами і доповненнями).
7. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (з наступними змінами і доповненнями).
8. Концепція розвитку Міністерства фінансів України // Фінанси України. – 1997. – № 3. – С. 28–29.
9. Василик О.Д. Фінансова система України / О.Д. Василик // Фінанси України. – 1995. – № 1. – С. 11.
10. Грачева О.Ю. Проблеми правового регулювання державного фінансового контролю / О.Ю. Грачева. – М. : Юриспруденція, 2000. – 192 с.
11. Корчинський В.Є. Реалізація принципів вирівнювання та економічної ефективності при організації міжбюджетних відносин / В.Є. Корчинський, С.Ю. Колодій // Фінанси України. – 2004. – № 2. – С. 84–93.
12. Кузьменко О. Проблеми співвідношення компетенції парламенту і Рахункової палати у контрольно-бюджетній сфері / О. Кузьменко // Право України. – 2001. – № 4. – С. 101–105.
13. Огонь Ц.Г. Фінансова політика і доходи бюджету України / Ц.Г. Огонь // Фінанси України. – 1996. – № 8. – С. 5–22.
14. Правовое регулирование межбюджетных отношений в Российской Федерации / [под ред. канд. юрид. наук. Г.В. Петровой]. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2003. – 835 с.
15. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : монографія / Л.А. Савченко. – Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. – 407 с.
16. Сидорова Н.В. Теоретичні основи бюджетного права : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Н.В. Сидорова. – К., 1998. – С. 24.
17. Селюков А.Д. Правовое регулирование бюджетных отношений: теория и практика: монографія / А.Д. Селюков. – М. : МГСА, 2002. – 202 с.

УДК 351.851(477)

УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Шевченко С.О.

кандидат педагогічних наук, доцент

докторант Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України

Annotation

Problems of licensing the higher educational state institutions are considered in the article from the state administrative attitudes. There are contradictions of current legislation, necessity of systematic improvement of criteria of licensing procedure, unwrought expansion of the net of separated branches and sub-units of the higher educational institutions, displays of corruption in the system of higher school among them. The necessity of the improvement of licensing the higher school by the use of its joining to the public administration machinery of the management of higher educational quality is proved.

Анотація

У статті з державно-управлінських позицій розглядаються проблеми ліцензування вищих навчальних закладів держави. Серед

них – суперечності чинного законодавства, необхідність системного вдосконалення критеріїв, за якими здійснюється процедура ліцензування, необґрунтоване розширення мережі відокремлених філій та підрозділів вищих навчальних закладів, корупційні прояви в системі вищої школи. Доводиться необхідність удосконалення процедури ліцензування вищої школи шляхом включення її до державно-громадського механізму управління якістю вищої освіти.

Ключові слова

Процедура ліцензування вищих навчальних закладів, якість вищої освіти, державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти.

I. Вступ

Пріоритетами сучасного стану розвитку світового суспільства визнані якість вищої

освіти, трансформація процесу формування громадянина країни в процес формування громадянина світу. Сьогодні в державно-управлінській діяльності бракує розуміння цієї необхідності, хоча більшість процесів розвитку суспільства мають нелінійний характер і проходять у невизначеному, непевному стані, підпорядковуються законам самоорганізації. Тому саме якість вищої освіти має стати тією базовою компонентою, яка гарантуватиме довіру між державами, студентами, роботодавцями й забезпечуватиме мобільність кваліфікацій та привабливість у європейському просторі вищої освіти [7].

Питання щодо зміни пріоритетів у вищій освіті вимагає певних цілісних трансформацій і модернізації структури управління нею, процесуальних і технологічних функцій управління, критеріїв оцінювання результатів тощо. Вітчизняні наукові дослідження в галузі філософії, педагогіки, державного управління все більше формують обриси вирішення цієї складної проблеми на основі збереження фундаментальності та науковості національної вищої освіти, її принципових властивостей, її відповідності актуальним сьогодні і перспективним в майбутньому потребам особистості, держави та суспільства. Зрозуміло, що відповідальність за досягнення цієї мети мають узяти на себе всі суб'єкти освітнього процесу: чиновники, керівники вищих навчальних закладів (ВНЗ), учені, викладачі, студенти.

Черговим кроком України на шляху до якості вищої освіти є її входження в 2008 р. до Європейського реєстру забезпечення якості (ЄРЗЯ – EQAR) в Брюсселі (Бельгія), який було засновано в травні 2007 р. на саміті в Лондоні (відповідно до норм і стандартів забезпечення якості вищої освіти, затверджених у Бергені (Норвегія) в 2005 р. згідно з рішенням міністрів вищої освіти країн Європи). Його урядовими членами є 18 країн – учасниць Болонського процесу, а засновниками – 4 повноважні європейські структури – основні консультативні члени Болонського процесу щодо формування єдиного європейського освітнього простору вищої освіти: Європейська мережа із забезпечення якості вищої освіти (ENQA), Європейська асоціація університетів (EUA), Європейська асоціація вищих навчальних закладів (EURASHE), що не є університетами, Європейська спілка студентів (ESU).

Для створення єдиного освітнього європейського простору вищої освіти, що є метою Болонського процесу, паралельно із запровадженням концептуальних її принципів необхідно розробляти відповідний інструментарій управлінського впливу на якість вищої освіти.

Науковий аналіз проблем якості в органах державного управління здійснюють Г. Атаманчук, О. Малишев, О. Машков, Н. Нижник, М. Шаповал, Ю. Шаров та ін. Дослідженню проблем державного управління розвитком вищої освіти присвячені праці В. Лугового, В. Майбороди, С. Майбороди, В. Огаренка, Н. Протасової та ін. З приєднанням України до Болонського процесу активізувався науковий пошук з проблем якості освіти як провідного чинника цього процесу, про що свідчать праці В. Вікторова, Л. Віткіна, С. Клепка, Н. Колісниченко, В. Кривцової, К. Левківського, М. Михайличенка та ін.

Однак розробленню конкретних механізмів державного управління якістю вищої освіти та інструментарію для забезпечення дієвості цих механізмів приділяється обмаль уваги, незважаючи на їх актуальність і практичну затребуваність.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати проблеми, пов'язані з процедурою ліцензування ВНЗ у державно-управлінському аспекті, розглянувши цю процедуру як один з інструментів забезпечення якості вищої освіти в державно-громадському механізмі управління нею.

III. Результати

Процедура ліцензування ВНЗ, окремих спрямувань і спеціальностей у нашій державі певний період регулювалася не Законом України “Про вищу освіту”, а іншим законодавством, у якому не були враховані особливості складного освітнього процесу, що призвело до створення псевдонавчальних закладів. Тому Міністерство освіти науки України (МОН) у 2007 р. ініціювало ряд змін до існуючих законодавчих і нормативних актів, які б уже при відкритті ВНЗ надавали певну гарантію їх подальшої успішної діяльності [3, с. 22].

У чинному Законі України “Про вищу освіту” ліцензування визначається як “процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення” [6, с. 3]. У проекті Закону “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” ліцензування трактується як “процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям вищої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення” [12, с. 4]. Як бачимо, з урахуванням рівності освіти словосполу-

чення “вищої освіти та кваліфікації” пропонується замінити на “відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня”. Це зумовлено Болонським членством: формуванням рівнів вищої освіти України та національної системи кваліфікацій, адаптованих до європейських; необхідністю реалізації стратегії навчання впродовж усього життя; усунення бар’єрів між країнами через прозорість кваліфікацій та ін.

Існуюча практика здебільшого свідчить про формальність або повну відсутність проходження процедур внутрішньоуніверситетської системи якості, яка мала б бути провідною рушійною силою в забезпеченні гарантії якості вищої освіти в Україні. Тому основними інструментами державного регулювання якості вищої освіти залишаються процедура ліцензування (започаткування) освітньої діяльності, механізми контролю за дотриманням ліцензійних умов надання освітніх послуг та умов і правил провадження освітньої діяльності, акредитації (підтвердження) спеціальностей, програм, самого навчального закладу. Механізми їх мають полягати у створенні таких умов органами державного управління вищою освітою, за яких була б унеможливлена неякісна підготовка фахівців у ВНЗ. При цьому вони мають бути здатні внутрішньо й зовнішньо оцінювати автономію ВНЗ та його академічних свобод на національному і міжнародному рівнях [16, с. 1].

Останнім часом МОН України приділяло певну увагу вдосконаленню існуючих процедур, видало ряд відповідних документів [11, 13, 14], спрямованих на забезпечення якісної вищої освіти в державі. Так, у “Порядку ліцензування діяльності з надання освітніх послуг” [14] дещо узятю з досвіду роботи МОН України, регіональних органів управління вищою освітою, ВНЗ, ліквідовано прогалини та недоліки, виявлені часом і практикою ліцензування. Ним установлюються загальні вимоги до ліцензування діяльності з надання освітніх послуг та визначається процедура самооцінки спроможності суб’єктів освітньої діяльності щодо надання освітніх послуг, проведення ліцензійної експертизи, прийняття рішень та їх оформлення, видачі й переоформлення ліцензій, прийняття рішень про обмеження діяльності суб’єктів у сфері освіти. Чинним положенням збільшена питома вага участі громадськості в процесі підготовки ВНЗ до ліцензування та при прийнятті рішення щодо надання (відмови у наданні) ліцензії. Вищеназаний порядок дає змогу ВНЗ на першому етапі ліцензування без значних матеріальних, фінансових і людських ресурсів отримати згоду або вмотивовану відмову від органів ліцензування, а вже потім, одержавши позитивний результат, власне брати

участь у безпосередній процедурі ліцензування.

Має сприяти урегулюванню кадрових проблем створений МОН державний реєстр докторів наук, професорів: практично виключається існуюча раніше можливість подачі різними ВНЗ одних і тих самих вчених як таких, що працюють у них за основним місцем роботи.

Надання послуг у сфері вищої освіти вищезгаданим положенням покладено виключно на Міністерство освіти і науки України. Державною акредитаційною комісією (далі – ДАК) прийняте рішення про створення регіональних громадських експертних комісій ДАК, одним з головних завдань яких є погодження концепцій освітньої діяльності при ліцензуванні нових спеціальностей. Передбачається, що сама концепція має базуватись на результатах моніторингу регіональних ринків праці, тобто вивченні потреби підприємств, суб’єктів галузей економіки регіону у відповідних фахівцях, існуючому ринку освітніх послуг у регіоні.

Проте ефективність роботи комісій бажає бути кращою. В ухвалі секції “Українська вища школа: стан, проблеми, перспективи розвитку”, що працювала в рамках міжнародного Конгресу “Українська освіта у світовому часопросторі” у жовтні 2007 р. [15, с. 1], відзначається стурбованість щодо непродуктивної політики відкриття нових навчальних закладів (особливо приватної форми власності та їх відокремлених підрозділів, де часто панує псевдоосвіта), відсутності принципової послідовності в ліцензуванні ВНЗ, яка зумовила кадрову диспропорцію, надлишок фахівців окремих спеціальностей та очевидне зниження рівня їх підготовки; неналежного інформаційного й кадрового забезпечення ВНЗ; практики незалучення громадськості до вирішення питань освітньо-наукового спрямування, формального утворення громадських рад при МОН України. Учасники Конгресу також звертають увагу всіх гілок влади в Україні на необхідність удосконалення системи створення, ліцензування та акредитації ВНЗ, яка має постати провідним фактором забезпечення якості вищої освіти, визначення та законодавчого закріплення міри відповідальності органів місцевого самоврядування й державних адміністрацій щодо безпідставного створення нових ВНЗ та їх відокремлених підрозділів [15, с. 2–3].

Аналізуючи наукові дослідження, вищенаведені процедури і нормативні акти, що їх регламентують з позицій державного управління, зважаємо на факт знову ж таки формального пропису процедури моніторингу ринків праці, затребуваності спеціальності чи напряму підготовки. Якщо належним чином не вибудована структурно й не випи-

сана функціонально для органів державного управління процедура моніторингу якості вищої освіти, не встановлені чіткі індикатори моніторингу тощо, то яка громадська рада зробить це професійно грамотно й наскільки валідними будуть її висновки та пропозиції, наскільки вона об'єктивно впливатиме на кінцеву мету – забезпечення якості вищої освіти?

Зауважимо, що дослідження Т. Лукіної ще в 2005 р. указало чимало напрямів розв'язання цієї проблеми [8]. Т. Лукіна, М. Астахова, Н. Середа відносять до механізмів, що сприяють забезпеченню якісного рівня освіти в будь-якій галузі, моніторинг (як найефективніший засіб отримання інформації про функціонування освітньої галузі), управлінську діяльність та професійну підготовку керівників вищої ланки управління закладами освіти, а до першочергових завдань – налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного, інформаційного супроводу управлінських рішень [1, с. 81; 8, с. 31].

Впливовими на якісні характеристики вищої освіти МОН України були визначені критерії, що включені до процедур ліцензування та акредитації ВНЗ. Зокрема, до критеріїв характеристики системи освіти в цілому відносять: дотримання правил пропорції “академічна якість – прикладна підготовка”; аналіз ринків праці та освітніх послуг; критерії національних і міжнародних рейтингів ВНЗ; самоаналіз навчального закладу. Характеристика навчальних закладів представлена такими критеріями: наявність установчих та реєстраційних документів ВНЗ; загальна характеристика ВНЗ у кількісних параметрах; якісний склад науково-педагогічних працівників; наукове та навчально-методичне забезпечення; наукова робота, наукові школи; матеріально-технічне забезпечення; міжнародні зв'язки; сучасні педагогічні та інформаційні технології; видавнича діяльність та ін. Критерії правового підтвердження якості вищої освіти полягають у наявності та рівні національної й міжнародної акредитації програм та ВНЗ в цілому [10, с. 848].

Позитивним кроком щодо оприлюднення результатів ліцензування ВНЗ і використання їх громадськістю є розміщення на веб-сайті МОН України відповідної інформації.

Розробляючи державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти, вважаємо необхідним врегулювання діяльності відокремлених філій та підрозділів ВНЗ, розширення мережі яких в існуючих законодавчій та нормативній базі не передбачало врахування соціально-економічних та культурно-освітніх потреб регіону, а отже, не могло забезпечувати їх розвитку, а часом навіть функціонування, тобто забезпечення елементарних процесів життєдіяльності.

Згідно із законодавством, рішення про створення ВНЗ (відкриття його філії), заснованого на приватній формі власності, приймається засновником за наявності погодження відповідного органу місцевого самоврядування за місцем його розташування. МОН України може дізнатися про існування відокремленого підрозділу ВНЗ лише в разі звернення до нього керівництва із заявою про внесення цього підрозділу до ліцензії. Залишається очевидною можливість дії певний час таких підрозділів і без ліцензії, що часто буває на практиці. Про це свідчить те, що у 2007 р. рішенням ДАК серед перевірених ВНЗ у 34% анульовано ліцензії з причини низької успішності студентів за результатами міністерських контрольних робіт. У 36% анульовано ліцензії з причини невідповідності кадрового забезпечення, а в 30% – з причини невідповідності матеріально-технічного, науково-навчально-методичного забезпечення ліцензійним та акредитаційним вимогам. Понад 180 перевірок, проведених комісіями МОН, Держінспекції та ДАК, підтвердили актуальність проблеми успішності студентів державних і приватних ВНЗ як складової якості вищої освіти [16, с. 4]. Вона (успішність) має бути одним із найважливіших показників діяльності ВНЗ, а також провідним критерієм у процедурах ліцензування та акредитації. Кількісні критерії акредитації не охоплюють увесь багатогранний процес вищої освіти, а процедура акредитації містить ознаки суб'єктивізму, зокрема, в питаннях проведення первинної експертизи безпосередньо у ВНЗ. Цю ланку В. Шинкарук визнає найслабшою в наявній системі акредитації [16, с. 5].

Проблемним (у нормативному форматі ліцензування) залишається створення й функціонування відокремлених структурних підрозділів (далі – ВСП), яких на сьогодні в Україні зареєстровано 1005, тобто більше ніж самих закладів [4, с. 7], ВСП ВНЗ іноземних держав на території України, які всупереч існуючому тут порядку ліцензування часто без ліцензій здійснюють підготовку за окремими спеціальностями та надають освітні послуги. Перевірки, проведені МОН України протягом 2006–2007 рр. свідчать, що 70% відокремлених структурних підрозділів ВНЗ не дотримуються ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти [9, с. 4].

Як правило, у ВСП здійснюється підготовка фахівців за тими самими напрямами та спеціальностями, що й у ВНЗ, розміщених в обласних центрах та містах держави, 85% з них – за рейтинговими спеціальностями. Це значно перенасичує потреби регіонів у фахівцях зі спеціальностей з високим рейтингом (“Правознавство”, “Менеджмент організацій”, “Фінанси”, “Облік і аудит”) і не узго-

джується з дефіцитом фахівців з фізико-математичних, інженерних, педагогічних, робітничих спеціальностей, затребуваних на ринку праці, проте не популярних серед абітурієнтів, населення тощо.

Здійснений МОН України аналіз засвідчує, що стрижневим критерієм, який визначає ставлення керівників ВНЗ до діяльності ВСП, є фінансові доходи, а не якість вищої освіти, як того вимагає час. Створення ліцензійних процедур відставало від зростання приватного сектора вищої освіти, чим зумовлювало можливість безперешкодного “входу” в систему вищої освіти різних за рівнем і можливостями ВНЗ, а неконтрольоване зростання приватних ВНЗ та їх підрозділів не сприяло зростанню потужності вищої освіти та її якості.

Оскільки ВСП ВНЗ не підпорядковані та не підзвітні управлінням освіти й науки облдержадміністрацій, то “органи управління освітою на місцях не мають офіційної статистичної інформації щодо кількості відокремлених структурних підрозділів регіону та кількості студентів, які там навчаються. Відсутня така інформація і в обласних управліннях статистики” [9, с. 6]. Зрозуміло, що без цієї інформації моніторинг діяльності ВНЗ органами державного управління практично унеможлиблюється.

Недосконалою системою ліцензування зумовлені й певні причини проявів корупції в системі вищої школи (далі – ВШ), адже оцінювання її діяльності здійснюється переважно за кількісними показниками, досягти яких їх керівники намагаються будь-якими засобами, і, на жаль, не завжди моральними: для звіту про навчальні площі беруться в оренду непридатні для організації навчального процесу приміщення; для збільшення питомої ваги професорсько-викладацького складу з науковими ступенями і вченими званнями приймають їх тимчасово на роботу з відповідними “ситуативними бонусами” тощо. За такого стану не рівень кваліфікації та професійної майстерності визначають ставлення до викладача, а лише наявність диплому про присудження наукового ступеня та атестата про присвоєння вченого звання. Зрозуміло, що необхідність процедури акредитації або контроль за дотриманням ліцензійних умов забезпечують практично недоторканність такого викладача, незважаючи навіть на істотні недоліки в роботі та рейтинг у колективі [5, с. 3].

“Метою запропонованих змін до Закону України “Про вищу освіту” є законодавче забезпечення можливості КМУ здійснювати державну політику у галузі вищої освіти як безпосередньо, так і через МОН України як центральний орган виконавчої влади у галузі освіти” [9, с. 3]. Звертає на себе увагу той факт, що МОН України держава делегувала

значні повноваження щодо організації та здійснення процедур ліцензування, акредитації ВНЗ. Але в контексті Болонського процесу, розбудови державно-громадського механізму управління якістю вищої освіти та з огляду на те, що “єдиною монополією в освіті має бути монополія якості” [2, с. 216], ці функції можуть і повинні виконувати фахові й територіальні асоціації ВНЗ, як наприклад, у США.

Залишається нерозв’язаною одна із суперечностей чинного Закону України “Про вищу освіту” (ст. 27): ВНЗ I–II рівнів акредитації як юридичні особи створюються відповідними міністерствами, а ті самі ВНЗ як структурні підрозділи ВНЗ III–IV рівнів акредитації мають створюватися та реорганізовуватися лише за рішенням Уряду. Частиною 3 ст. 27 того самого Закону визначення мережі ВНЗ державної й комунальної форми власності покладено на Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) відповідно до соціально-економічних та культурно-освітніх потреб у них, проте з 904 лише ВНЗ державної форми власності (менше ніж чверть) створені КМУ згідно із законодавством. Усі інші створювалися і продовжують створюватися без фактичної участі чи навіть погодження КМУ.

Суперечливі питання та проблеми, очевидно, мають вирішуватися в судовому порядку, а не тільки через відомчі апеляційні комісії або адміністративні органи. А поки що ліцензування ВНЗ перебуває під постійним контролем держави, яка через відомчі комісії вивчає питання адекватності їх ліцензування та акредитації, аналізує показники набору та розподілу студентів за ліцензованими спеціальностями, корегує (і не завжди вдало й цілеспрямовано) фінансово-економічну діяльність тощо [2, с. 216–217].

IV. Висновки

Отже, зрозуміло, що існуючі проблеми з погляду державного управління свідчать про застарілість нормативної бази, неузгодженість комплексу існуючих процедур і зрештою – про відсутність механізму державно-громадського управління якістю вищої освіти. Розуміючи системну природу вищої освіти як системи, процесу й результату та взаємозалежність її з державним управлінням, якістю “на виході” в суспільство та якістю життя самого суспільства констатуємо, що разом процедури ліцензування та акредитації так і не стали єдиним механізмом держави й суспільства, що забезпечував би бажаний результат – конкурентоспроможну якість вищої освіти.

Осмислення та розв’язання проблем української вищої освіти як умова підвищення її якості має відбуватись у контексті проблем та завдань європейської освіти. Цікавою та корисною із цього приводу є книга К. Павловського “Трансформації вищої осві-

ти в XXI столітті: польський погляд”. Зокрема, автор стурбований щодо зростання масовості вищої освіти, а збільшення розмірів університету розуміється ним як наслідок малоефективного традиційного управління і технології забезпечення якості. Та й факт існування 904 ВНЗ на 46 млн населення є “прикрим джерелом недовіри світової спільноти до якості освіти в Україні, що формує далеко не найкращий імідж нашої нації” [4, с. 6].

Таким чином, сукупність розглянутих проблем потребує усвідомлення та поглибленого аналізу ситуації, що склалася, оскільки без нього видається неможливим визначення раціональних шляхів і засобів успішного її подолання. Унаслідок цього перед державним управлінням постає цілий спектр відносно нових проблем і завдань, розв’язувати які вкрай необхідно для з’ясування, осмислення, теоретичного усвідомлення й узагальнення характерних рис сьогодення і тенденцій його розвитку, для свідомого впровадження результатів цього осмислення в теорію і практику управління якістю вищої освіти. Тому видається необхідним:

- удосконалення процедур ліцензування та акредитації, об’єднавши їх в один державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти, збільшивши питому вагу участі в них громадськості, студентів, розробивши нову автоматизовану систему суспільно-державного контролю та оцінювання діяльності ВНЗ, унеможлививши подачу недостовірної інформації про реальний стан справ у ВНЗ, здешевивши вартість ліцензування та акредитації;
- здійснення поетапної узгодженої передачі ВНЗ, підпорядкованих 26 іншим міністерствам і відомствам до сфери управління МОН України, оптимізація найближчим часом мережі шляхом об’єднання і створення потужних ВНЗ, створення регіональних дослідних університетів, зосередивши в них високий науковий, педагогічний, методичний і виховний потенціал;
- розширення участі ВНЗ у формуванні держзамовлення з метою підвищення його ефективності, відповідності ринку праці та стратегії розвитку країни;
- перегляд МОН спільно з органами управління освітою обласних державних адміністрацій механізму моніторингу мережі ВСП та надання дозволів на розміщення ВСП ВНЗ на відповідних територіях;
- системне реформування державного управління якістю вищої освіти не тільки в змінах організації навчального процесу, передбачених Болонським процесом, а й у системі управління, контролю

та фінансування ВНЗ. Адже навіть за простою логікою якісна праця має бути забезпечена більшою винагородою.

Література

1. Астахова М.С. Механізми формування якості освіти в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності / М.С. Астахова, Н.В. Серета // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія: Щоквартальний науково-практичний журнал. – 2008. – № 1. – С. 79–85.
2. Вікторов В.Г. Акредитаційні аспекти управління якістю освіти / В.Г. Вікторов // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – 2006. – № 1(25). – С. 213–217.
3. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи: матеріали до підсумкової колегії МОН України (21 березня 2008 року, м. Київ) // Освіта України. – 2008. – № 21–22. – 19 березня. – С. 1–24.
4. Доповідь Міністра освіти і науки на підсумковій колегії Міністерства освіти і науки України “Вища освіта України-європейський вимір: стан, проблеми, перспективи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/main.php?query=newstmp/2008/21_03/.
5. Загірняк М.В. До проблеми корупції у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stena.easyforum.ru/viewtopic.php?id=10697>.
6. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Левківський К. Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу / К. Левківський, Ю. Сухарніков // Вища школа. – 2004. – № 5–6. – С. 86–106.
8. Лукіна Т.О. Державне управління якістю загальної середньої освіти в Україні: дис. на здобуття наукового ступеня докт. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Т.О. Лукіна; НАДУ при Президентові України. – К., 2005. – 526 с.
9. Михайличенко М.В. Про впорядкування діяльності відокремлених структурних підрозділів вищих навчальних закладів: доповідна записка колегії МОН України [Електронний ресурс] / М.В. Михайличенко. – Режим доступу: <http://www.pld.org.ua/index.php?go=pages&in=view&id=1315>.
10. Михайличенко М.В. Ліцензування та акредитація як важелі впливу на забезпечення якості освіти / М.В. Михайличенко, М.М. Телеки // IV Міжнародна конференція “Стратегія якості у промисловості і освіті” (30 травня – 6 червня 2008 р., Варна, Болгарія): матеріали: у 2 т. –

- Дніпропетровськ ; Варна: Волант – ТУ – Варна, 2008. – Т. 2. – С. 847–850.
11. Порядок здійснення контролю за дотриманням Ліцензійних умов надання освітніх послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/license/nkz_847/por.doc.
 12. Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту”: проект Закону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/newstmp/2008/03_06/1/doc2.doc.
 13. Про документи для проведення ліцензування: Наказ МОН України від 15.11.2007 р. № 1008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/laws/MON_1008_07.doc.
 14. Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2007 р. № 1019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dpa.crimea.ua/post8.doc>.
 15. Ухвала секції “Українська вища школа: стан, проблеми, перспективи розвитку”, що працювала в рамках міжнародного конгресу “Українська освіта у світовому часопросторі” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.anvsu.org.ua/index.files/ogoloshennya.files/ukhvala>.
 16. Чи визнаватимуть дипломи українських вишів в Європі? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/1206364152.html>.

УДК 331.101.3

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ (ЗАХОДУ) У ДОСЯГНЕННІ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ (КОМПАНІЇ)

Шилова В.И.

кандидат наук з державного управління
Енергодарський інститут державного і муніципального управління “КПУ”

*Персонал компанії – це єдина футбольна команда, а не збір окремих яскравих особистостей.
Лі Якокка*

Annotation

The article defines the role and principles of functioning corporate culture in shaping the organization, as well as major tasks, which determine the usefulness of corporate events.

Анотація

У статті визначено роль та принципи функціонування корпоративної культури у формуванні організації, а також основні завдання, що визначають доцільність проведення корпоративного заходу.

Ключові слова

Управління, персонал, корпоративна культура, корпоративне свято, організація, паблік рилейшнз.

I. Вступ

Корпоративні свята є одними з найбільш помітних проявів корпоративних традицій. Корпоративне свято – спеціальний захід, який ініційований і фінансований компанією, організований для персоналу, партнерів, клієнтів або іншої цільової аудиторії, присвячений знаменній події в житті компанії або суспільства та є засобом підтримки організаційної культури чи досягнення комерційних цілей організації. Це потужний інструмент PR, грамотне використання корпоративного свята приводить до відчутних змін і реальних результатів.

II. Постанова завдання:

- визначити роль та принципи функціонування корпоративної культури у формуванні організації;
- обґрунтувати доцільність проведення корпоративного заходу.

III. Результати

Людина становить основу організації, її сутність й основне багатство. Однак з позиції управління не можна говорити про людину взагалі, тому що всі люди різні. Люди по-різному ставляться до своєї справи, до організації, до своїх обов'язків; люди мають різні потреби, їх мотиви до діяльності можуть істотно відрізнятися. Зрештою, люди по-різному сприймають дійсність навколишніх людей і самих себе в цьому оточенні. Залучити до роботи в компанії яскравих і талановитих людей сьогодні не так просто, а ще складніше створити з них команду, здатну працювати максимально ефективно. На сьогодні це актуальна проблема в усіх галузях, де необхідна ефективна групова участь, але її створення являє собою складний творчий процес, що вимагає важливих фінансових витрат й інтелектуальних зусиль.

Багато вчених у своїх дослідженнях приділяють максимальну увагу питанню корпоративної культури та її ролі у формуванні